

Polskie Towarzystwo Chemiczne

Biuro PTChem, ul. Freta 16, 00-227 Warszawa, biuro@ptchem.pl
www.ptchem.pl

Kraków, 09.05.2024

Szanowny Pan
Dariusz Wiczorek
Minister Nauki

Wielce Szanowny Panie Ministrze!

Zwracamy się do Pana w imieniu osób zaangażowanych w proces kształcenia nauczycieli chemii i innych przedmiotów przyrodniczych. Pragniemy zwrócić uwagę na narastające problemy, których efektem w niedalekiej przyszłości będzie wzrastający niedobór wykwalifikowanej kadry nauczycielskiej. W procesie przygotowania studentów do wykonywania zawodu nauczyciela kluczową rolę, poza psychologami i pedagogami, odgrywają specjaliści z zakresu dydaktyki chemii, fizyki, biologii itd., pracujący na odpowiednich wydziałach uniwersytetów, w zakładach dydaktyki. Taka struktura jest powszechna na świecie i w większości krajów obserwuje się dynamiczny rozwój dydaktyk szczegółowych. Niestety, w Polsce zakłady dydaktyki chemii, biologii czy fizyki są zamykane. Spowodowane jest to między innymi brakiem wykwalifikowanych kadr. Przykładowo, pod koniec lat 90-tych działało w kraju kilkanaście zakładów dydaktyki chemii, obecnie działają 4, pozostałe zostały zamknięte lub zdegradowane do statusu laboratorium lub zespołu. Sytuacja ta wynika m.in. z faktu, że od dłuższego czasu rozwój naukowy dydaktyków jest zablokowany ze względu na formalne ograniczenia. Problem ten był szeroko dyskutowany m.in. podczas ubiegłorocznego Zjazdu Polskiego Towarzystwa Chemicznego w Toruniu w dniach 18-22 września 2023. Do udziału w tej dyskusji zaproszony został ówczesny Dyrektor Departamentu Kształcenia Ogólnego i Podstaw Programowych Ministerstwa Edukacji i Nauki, który nie mógł niestety przybyć.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami dydaktyka nie jest uwzględniona w wykazie dyscyplin MNiSW, a w NCN widnieje w dziale – Nauki Humanistyczne, Społeczne i o Sztuce (HS) – Człowiek i życie społeczne (HS6) – Pedagogika edukacji (szkolna, szkoły wyższej) i dydaktyka (HS6_11). Tymczasem rolę dydaktyków pełnią osoby z wykształceniem kierunkowym, czyli dydaktykami chemii są osoby posiadające wyższe wykształcenie z zakresu chemii, dydaktykami biologii – z zakresu biologii itd. Ponieważ jednak dydaktyka chemii nie jest uznawana za poddyscyplinę chemii, obecnie tylko w nielicznych ośrodkach istnieje możliwość realizacji pracy magisterskiej z dydaktyki chemii, a praktycznie w żadnym ośrodku nie ma możliwości uzyskania stopnia doktora lub doktora habilitowanego z dydaktyki chemii. Podobnie sytuacja wygląda z innymi przedmiotami przyrodniczymi. W rezultacie, uniwersytety nie są w stanie kształcić dydaktyków przedmiotów przyrodniczych zarówno na swoje potrzeby, jak i na potrzeby rynku pracy. Brakuje specjalistów niezbędnych m.in. w ośrodkach doskonalenia nauczycieli, komisjach egzaminacyjnych, centrach nauki i edukacji, wydawnictwach. Niewiele jednostek jest w stanie prowadzić badania z zakresu dydaktyki przedmiotów przyrodniczych na światowym poziomie oraz pozyskiwać i realizować europejskie granty badawcze. Brak możliwości realizacji prac doktorskich z dydaktyki przedmiotowej to również ograniczenie możliwości rozwoju zawodowego nauczycieli przedmiotów przyrodniczych.

Należy podkreślić interdyscyplinarny charakter dydaktyki przedmiotowej, szczególnie w przypadku dydaktyki przedmiotów przyrodniczych. Badania z tego zakresu łączą metodologię z dziedziny nauk ścisłych i przyrodniczych z metodologią badań z zakresu pedagogiki, socjologii oraz psychologii. Niestety, obecnie pomimo możliwości realizacji interdyscyplinarnych studiów doktoranckich, przewody doktorskie muszą być realizowane w jednej, wybranej dyscyplinie uwzględnionej w wykazie. Tym samym, interdyscyplinarny kierunek „Dydaktyka chemii” musiałby kończyć się obroną pracy w dyscyplinie Chemia lub dyscyplinie Pedagogika i spełniać wymóg nowości naukowej w jednej z tych dziedzin. Niestety, aby spełnić ten warunek,

Polskie Towarzystwo Chemiczne

Biuro PTChem, ul. Freta 16, 00-227 Warszawa, biuro@ptchem.pl

www.ptchem.pl

badania naukowe z dydaktyki chemii musiałyby skupiać się wyłącznie na problematyce badawczej z zakresu chemii (głównie praca laboratoryjna) lub pedagogiki (głównie badania społeczne), tracąc swój interdyscyplinarny charakter. Rozwiązanie opisanego problemu kształcenia dydaktyków przedmiotowych wymaga umożliwienia:

- w ramach interdyscyplinarnych studiów doktoranckich, nadawania przewodom doktorskim statusu „interdyscyplinarności”.
- jednostkom naukowym elastycznego określania charakteru interdyscyplinarności w interdyscyplinarnych przewodach doktorskich.
- obrony pracy doktorskiej, realizowanej w ramach interdyscyplinarnych studiów doktoranckich, w obrębie dyscypliny dodatkowej określonej przez jednostki prowadzące dane studia.
- zamieszczenia na dyplomie doktorskim informacji wskazującej jednoznacznie na interdyscyplinarny charakter kierunku studiów i przewodu doktorskiego, oraz doprecyzowywania charakteru interdyscyplinarności i wskazania nazwy dyscypliny dodatkowej.
- powołania do komisji doktorskiej w przewodzie o charakterze interdyscyplinarnym specjalistów z wybranych dyscyplin głównych lub/i z dyscypliny dodatkowej.

Proponowane rozwiązanie pozwoliłoby na utworzenie interdyscyplinarnych studiów doktoranckich z dydaktyki przedmiotów przyrodniczych, będących złożeniem przedmiotu przyrodniczego i pedagogiki. Przewód doktorski mógłby być realizowany w dyscyplinach dodatkowych tj. Dydaktyka Chemii, Dydaktyka Biologii czy Dydaktyka Fizyki, a obrona pracy doktorskiej np. z Dydaktyki Chemii, odbywałaby się przed komisją składającą się z chemików, pedagogów i dydaktyków chemii. Takie podejście rozwiązywałoby nie tylko problem kształcenia dydaktyków przedmiotowych, ale byłoby korzystne dla wszystkich interdyscyplinarnych programów doktorskich, łączących dyscypliny zaliczane do różnych dziedzin nauki. Opisane rozwiązanie oparto na materiałach udostępnionych przez Ministerstwo Nauki, opracowanych w ramach realizacji projektu Erasmus+ pn. *Pursuing the Goals of the Bucharest Communiqué* i opublikowanych przy okazji realizacji warsztatów pt. *Interdyscyplinarne Studia Doktoranckie* z 17 czerwca 2016 r. (<https://www.gov.pl/web/nauka/warsztaty-interdyscyplinarne-studia-doktoranckie>). Niestety, wskazane w tym dokumencie rozwiązania nie zostały do tej pory wdrożone.

Obecna sytuacja dydaktyki przedmiotów przyrodniczych jest bardzo trudna. Mimo to wierzymy, że nie jest jeszcze za późno. Niezbędne są jednak natychmiastowe i zdecydowane działania, które pozwolą przywrócić kształcenie i rozwój naukowy w tym zakresie, oraz zachowanie ciągłości i wysokiego poziomu kształcenia nauczycieli. Opisane problemy były przedmiotem dyskusji z Panią Wiceminister Katarzyną Lubnauer podczas spotkania 8 marca br. na Wydziale Chemii UJ w Krakowie. Pani Minister podzieliła nasze obawy o obecną sytuację i jej konsekwencjami. Mamy nadzieję, że przy współpracy MNiSW, MEN i Dydaktyków Przedmiotowych, uda się znaleźć rozwiązanie tego niezwykle istotnego problemu.

Z wyrazami szacunku,

prof. dr hab. Izabela Nowak
Prezes ZG Polskiego Towarzystwa Chemicznego

prof. dr hab. Robert Pietrzak
I-Wiceprezes ZG Polskiego Towarzystwa Chemicznego

dr hab. Paweł Bernard, prof. UJ
Przewodniczący Sekcji Dydaktyki Chemii PTCh

dr hab. Elżbieta Szostak
Sekretarz Sekcji Dydaktyki Chemii PTCh

Polskie Towarzystwo Chemiczne

Biuro PTChem, ul. Freta 16, 00-227 Warszawa, biuro@ptchem.pl
www.ptchem.pl

Załącznik 1.

Poparcie dla stanowiska Zarządu Polskiego Towarzystwa Chemicznego i Sekcji Dydaktyki Chemii, dotyczące kształcenia Dydaktyków Przedmiotów Przyrodniczych, przedstawione w liście do Ministra Nauki z dnia 09.05.2024.

Prof. dr hab. Hanna Gulińska
Kierownik Zakładu Dydaktyki Chemii
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
w latach 2007-2021

Członek Polskiej Komisji Akredytacyjnej
Zespołu Przedmiotów Ścisłych i Przyrodniczych
w latach 2012-2023

oraz

Przewodnicząca Zespołu ds. Kształcenia Nauczycieli PKA
od momentu jego utworzenia, czyli
w latach 2019-2023

przewodnicząca Sekcji Dydaktycznej PTCh
w latach 2006-2012

prodziekan ds. studenckich na Wydziale Chemii UAM
w latach 2002-2008

Dokument
podpisany przez
Robert Zakrzewski
Data: 2024.07.24
12:00:38 CEST

dr hab. Robert Zakrzewski, prof. UŁ

*Prorektor ds. studentów i jakości kształcenia Uniwersytetu Łódzkiego
Uniwersytetu Łódzkiego*

ul. Narutowicza 68

90-136 Łódź

T: 42 635 40 24

E: robert.zakrzewski@chemia.uni.lodz.pl

W: www.uni.lodz.pl

Kierownik
Zakład Dydaktyki Chemii i Popularyzacji Nauki
Wydziału Chemii Uniwersytetu Łódzkiego
Pomorska 163
90-236 Łódź

Polskie Towarzystwo Chemiczne
Biuro PTChem, ul. Freta 16, 00-227 Warszawa, biuro@ptchem.pl
www.ptchem.pl

Prof. dr hab. Waclaw Makowski
Kierownik Zakładu Dydaktyki Chemii
Uniwersytet Jagielloński

Dr hab. Ryszard M. Janiuk
emerytowany kierownik Zakładu Dydaktyki Chemii
na Wydziale Chemii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej

Prof. dr hab. inż. Marek Kwiatkowski
Kierownik Zakładu Dydaktyki i Popularyzacji Nauki
Wydział Chemii
Uniwersytet Gdański

dr hab. Maria Korabik, prof. UW
Kierownik Zakładu Dydaktyki Chemii
Uniwersytet Wrocławski

PODPIS ZAUFANY
AGNIESZKA BEATA
SIPORSKA
25.07.2024 14:48:56 (GMT+2)
Dokument podpisany elektronicznie
podpisem zaufanym

Dr Agnieszka Siporska
Kierownik Laboratorium Dydaktyki Chemii
Uniwersytet Warszawski

dr hab. Izabela Dobrzyńska, prof. UwB
Pracownia Bioanalizy
Katedra Chemii Fizycznej
Uniwersytet w Białymstoku

Polskie Towarzystwo Chemiczne

Biuro PTChem, ul. Freta 16, 00-227 Warszawa, biuro@ptchem.pl

www.ptchem.pl

Załącznik 2.

List otrzymują:

1. Adresat
2. Prof. dr hab. Teresa Rząca-Urban – Prezes ZG Polskiego Towarzystwa Fizycznego
3. Prof. dr hab. Urszula Myga-Piątek – Przewodnicząca ZG Polskiego Towarzystwa Geograficznego
4. Prof. dr hab. Elżbieta Pyza – Prezes Polskiego Towarzystwa Przyrodników im. Kopernika
5. Prof. dr hab. Izabela Świącicka – Przewodnicząca Uniwersyteckiej Komisji Nauki
6. dr hab. Marcin Pałys, prof. UW – Przewodniczący Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego
7. Prof. dr hab. Jan Ostrowski – Prezes Polskiej Akademii Umiejętności
8. Prof. dr hab. Marek Konarzewski – Prezes Polskiej Akademii Nauk
9. prof. dr hab. Bogumiła Kaniewska – Przewodnicząca Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich
10. Prof. dr hab. Piotr Stepnowski – Przewodniczący Konferencji Rektorów Uniwersytetów Polskich
11. Dr Karol Dudek-Różycki – Przewodniczący Zarządu Polskiego Stowarzyszenia Nauczycieli Przedmiotów Przyrodniczych
12. Rektorzy uczelni pedagogicznych
13. Dziekani Wydziałów Chemicznych
14. Dziekani Wydziałów Fizycznych
15. Dziekani Wydziałów Biologicznych
16. Dziekani Wydziałów Geograficznych
17. Kierownicy Zakładów/Zespołów/Pracowni Dydaktyki Biologii
18. Kierownicy Zakładów/Zespołów/Pracowni Dydaktyki Geografii
19. Kierownicy Zakładów/Zespołów/Pracowni Dydaktyki Fizyki